

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ उपोद्धात ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 तांच्या भोवतेक भक्तांच्या मानपा प्रमाण ते 'अयोनीज' आसले काय कितें तेंय सांगपाक मेळना. म्हाराजांक अयोनीज मानप हें
 भक्तांचे नदरेक अशक्य दिसतलें, पूण ह्या लेखकाक तशें दिसना. एकदां ह्या लेखका कडेन उलयतना म्हाराजान, 'आतां हांव
 वतलों तो आठ वर्सांचो जातकच येतलों' अशें म्हणिल्लें. श्रीकृष्णाची मूर्त देवकी माते कडेन प्रगट जाल्ली तेन्ना आठ वर्सांचीच
 आसली अशें पुराणांत वर्णन आसा. 'आठा वर्सांची मुर्ती । लखलखीत उजवाडांत दिसली । तेजान धाय दिका उजळ्ळ्यो । तेन्ना
 लिपले चंद्र सूर्य' । (हरीविजय अ. ३, ओं. १२६). म्हाराजांचे चडशे भक्त तांकां साधकाचे सिद्ध जाल्ले मानिनात. म्हाराज
 म्हणल्यार प्रत्यक्ष अवतार अशें ते मानतात. म्हाराजांचे चमत्कार आनी तांची अद्भूत शक्त पळोवन तांकां श्रीकृष्णाचो अवतार
 मानपीय बरेच जाण आसात. म्हाराज मात तो अधिकार स्वता कडेन घेनासले. उलयतना ते स्वताक परमेश्वराचो सेवक 'बंदा' अशें
 म्हणून घेताले. आपल्या गुरूंचो पूर्ण आशिर्वाद आपणाचेर आसा आनी तांचेच कृपेन भक्तांचीं संकश्टां पयस जावन तांचें कल्याण
 जाता, अशेंय ते सांगताले. भक्तांक आशिर्वाद दितनाय 'अल्ला भला करेगा' अशेंच ते म्हणटाले. ते केन्नाच स्वता कडेन व्हडपण
 घेनासले. ते केन्नाच 'अनल हक्क' म्हणल्यार 'हांवूच परमेश्वर' अशें म्हणिनासले. मात तांचो उच्चार परत परत 'यादे हक्क'
 म्हणल्यारूच 'हांव परमेश्वराचें स्मरण, म्हणल्यार याद, करतां' असो आसतालो.
 एका मुसलमान मनशागेर साकून वराती वांगडा म्हाराज शिरडीक आयले. ताचें नांव चांदभाई. धूपखेडे ह्या गांवचे ते पाटील
 आसले. एका दिसा तांचो घोडो शेणलो म्हूण ताका सोदपाक ते रानांतल्यान चलताले. तेन्ना थंय एका झाडा पोंदा बशिल्ले म्हाराज
 तांचे नदरेक पडले. म्हाराजांक तांणी आदीं केन्नाच पळोवंक नासले. म्हाराजांनी तांकां उलो मारलो आनी चिलीम ओडून वच
 अशें सांगलें. तेन्ना तांणी आपलो घोडो शेणला म्हणून ताका सोदपाक आपूण वतां अशें सांगलें. ताचेर म्हाराजान म्हणलें, 'ते
 खातीर इतले पयस कित्याक वचपाक जाय? तो पळय तुजो घोडो कुशीच्या दुर्गा फाटल्यान आसा'. म्हाराजांचीं उतरां आयकून
 चांदभाई त्या दुर्गा कडेन गेले. पळयता जाल्यार खरेंच तांचो घोडो थंय चरतालो. चांदभाईन घोडो घेतलो आनी म्हाराजां सरेन
 ॥ श्रीसाईसच्चरीत ॥ २

॥ उपोद्घात ॥
 आयले. म्हाराजांनी तांकां चिलीम ओडपाक दिली. वतना चांदभाईन म्हाराजांक आपल्या घरा येवपाचो आगरो केलो. ताचेर
 म्हाराजांनी तांकां 'हांव फाल्यां येतां' अशें सांगलें. सांगिल्ले प्रमाण दुसऱ्या दिसा म्हाराज तांच्या घरा गेले. चांदभाईक चिलीम
 ओडपाक दिली थंय उजो नासलो. म्हाराजांनी आपल्या हातांतलो चिमटो जमनीर आपटलो. ते बराबर थंय उजो निर्माण जालो.
 ताचेर म्हाराजांनी चिलीम पेटयली.
 उपरांत कांय दीस म्हाराज चांदभाईच्या घरा रावले. मागीर चांदभाईच्या भाच्याची सोयरीक शिरडीचे एके चलये कडेन जाली.
 ते लग्नाचे वराती वांगडा म्हाराज शिरडीक आयले. गांवा भायर आशिल्ल्या खंडोबाच्या देवळा कडेन वरात राविल्ली. म्हाराज
 खंडोबाच्या देवळांत गेले. थंय तांकां **म्हाळसापती** नांवाचे गृहस्थ मेळ्ळे. शिरडीचेच नागरीक आशिल्ले हे म्हाळसापती जातीन
 दैवज्ञ आसले. ते खंडोबाचे भक्त. कितल्याश्याच पिळग्यां सावन खंडेरायाची वारी तांगेर आसताली. म्हाराज खंडेरायाच्या देवळांत
 गेले तेन्ना तांच्या आंगार कफनी, तोपी आनी धोतर असो भेस आसलो. तांचेर नदर पडली तेन्ना म्हाळसापतीन तांकां 'आवो
 साईबाबा' अशें म्हणून येवकार दिलो. म्हाराजांनी तेंच नांव म्हणल्यार '**साईबाबा**' अखेरे मेरेन आपणायलें. म्हाराजांचे चडशे
 भक्त तांकां '**साईबाबा**' वा '**बाबा**' अशेंच म्हणटाले. म्हाराजांची एकदां एका कामांत आयोगाचेर साक्ष जाली. थंय तांकां नांव
 विचारलें तेन्ना तांणी, 'म्हजें नांव साईबाबा' अशी जाप दिली. म्हाळसापती म्हाराजांक घेवन गांवांत आयले आनी थंय तांणी
 आपले इश्ट **काशिराम शिंपी** आनी **आप्पा जागले** हांचे कडेन म्हाराजांची भेट घडयली. ते तिगूय गांवांत येवपी साधुसंत,
 गोसावी - वैरागी, फकीर - फुकारी हांची आपले तांकी प्रमाण सेवा करून तांचे आशिर्वाद घेताले. मुखेल येरादारीच्या मार्गार
 आशिल्ल्यान शिरडी गांवांत वयले तरेच्या लोकांचें येवपवचप चालूच आसतालें. तांची सेवा ते करताले. हे तिगूय (काशिराम,
 आप्पा आनी म्हाळसापती) म्हाराजांचे सर्वार्थान भक्त जाले. मुखार कांय वर्सां उपरांत तांचे मदल्या काशिराम आनी आप्पा हांकां
 मरण आयलें. काशिराम अंतरले उपरांत कांय वर्सांनी आप्पाय अंतरले. मात दोगांच्याय मरणा दिसा एकादस आसली. हरिभक्तांचें
 ॥ श्रीसाईसच्चरीत ॥

॥ उपोद्धात ॥
 भक्तांनी, म्हाराजांच्या खंयच्या तरी प्रीय भक्ताचेर व्हड संकश्ट कोसळ्ळां, आनी त्या संकश्टांतल्यान तांचें रक्षण करपा खातिरूच म्हाराजांनी हो आकांत चलयला हें ज्युस्त वळखल्लें. घडलेंय तशेंच. चोर व्हड संख्येन आसले. तांचे कडेन हत्यारां आसलीं. तरीय तांच्या चपक्यांतल्यान अशे तरेन काशिराम जितो उरप हाचेर कोणाचोच विस्वास बसचो नासलो. पूण तारप्या मुखार मारप्याचें शाणेपण खंय चलता? आसूं. काशिराम उपरांत आनीक कांय वर्सां जगले आनी शके १८३० चे चैत्र शुद्ध एकादशी दिसा अंतरले.
 वयर उल्लेख केल्ल्या तिगां मदले म्हाळसापती बरेच दीस आसले. तांकां शके १८४४ च्या भाद्रपद म्हयन्यांत मरण आयलें. तांचे आनी म्हाराजांचे खूब लागींचे संबंद आसले. म्हाराज सदांच मशिदींत बसताले आनी न्हिदप मात एके रातीं मशिदींत जाल्यार दुसरे रातीं चावडेर आसतालें. म्हाराज मशिदींत न्हिदताले ते रातीं म्हाळसापती उजवाडटा मेरेन म्हाराजां सरेन बसून रावताले. अर्दीमर्दी दोगांच्योय इश्टागतीच्यो गजाली चलताल्यो. अशे तरेन दर दुसरे रातीं म्हाराजां वांगडा मशिदींत बसून रावपाची आपली ही परंपरा तांणी मरणा मेरेन चालूच दवरली. ते आदर्श तितलेच निसुवार्थी अशे अधिकारी आसले. तांकां लागून म्हाराजांच्या भक्तांक बरो बोध जातालो आनी नित्य आनंद मेळटालो.
 म्हाराज हांगा येत सावन मशिदिंतूच रावपाक लागिल्ले. ती मशीद त्या वेळार सामकी पडींग स्थितींत आशिल्ली. दर दुसऱ्या दिसा ते थंय वयताले. राती कडेन मात मशिदिंतूच रावताले. कोणेंय जेवपाक व्हेले जाल्यार वयताले. लोकांक वखद उपचार सांगताले आनी दितालेय. ते खातीर पयशे घेनासले. इतलेंच न्हय, दुयेंतींची देखरेख सारकी जायना अशें दिसलें जाल्यार स्वता वचून करताले. अशे तरेन म्हाराजांनी थंयच्या कितलेश्याच लोकांची शुश्रूषा केली. मुखार म्हाराजांनी वखदां दिवपाचें बंद केलें आनी फकत आंगारो दिवपाक लागले. आर्दीय आंगारो दिताले आनी तातूंतल्यान लोकांक गूण मेळटालो.
 आपूण आर्दी लोकांक वखद उपचार करतालों हे विशीं एकदां म्हाराजांनी ह्या लेखका कडेन उल्लेख केल्लो. “काका, हांव

विरोध केलो. ताचो परिणाम बरोच खर जालो. जिल्ल्याधिकाऱ्यान जात्रा आयोजीत करची न्हय असो आदेश दिलो. पूण जात्रा आयोजीत करपाक म्हाराजांचो पूर्ण आशिर्वाद आसलो. ताका लागून वयल्या मानेस्तांनी परत एकदां जिल्ल्याधिकाऱ्या कडेन अर्ज सादर केलो. ताचेर तांणी आपलो आदलो आदेश रद्द थारावन जात्रा आयोजीत करपाक मान्यताय दिवपी पत्र दिलें. म्हाराजांचे आज्ञे प्रमाण ती जात्रा रामनमीक आयोजीत करपाचें थारलें. तेन्नाच्यान ती सुरू जाली आनी फुडें दर रामनमीक भरपाक लागली. हे जात्रेची वेवस्था सुरवाती सावनूच शिरडीचे तात्या गणपती पाटील कोते हे पळयताले. म्हाराजांचो तांचेर भोव मोग आसलो. म्हाराजांक ते 'मामा' म्हणटाले. तांची आई, सौ. बायजाबाई हांणीय म्हाराजांची व्हड भक्तीन सेवा केली. गांवांतलो भोवजनसमाज म्हाराजांक पिश्यांत काडटालो अशा वेळार तांणी ही सेवा केली. म्हाराज आदीं दिसांतल्यान चार -पांच फावटीं गांवांत भिक्षा मागपाक भोंवताले. मात बायजाबाईन तांकां केन्नाच रित्या हातांनी परत धाडलेनात. अर्थात ते सेवेचें फळ बायजाबाईक मेळ्ळेंच. तांचे वांगडाच तांच्या संपूर्ण घराब्याक आनी खास करून तात्याक मेळ्ळें. तात्यांक म्हाराज पयशे दिताले इतलेंच न्हय तर तांचे सगल्या तरांनी लाडूय करताले. सदांच सांजवेळार तात्या म्हाराजां कडेन वताले तेन्ना ते मामा -भाचो हांचे मदीं जे मायेन आनी आपलेपणान जो संवाद जातालो तो पळोवपा सारको आसतालो. तांचें उलोवपूय आयकुपा सारकें आसतालें. मशीद आनी चावडे वयली सगली वेवस्था तात्या कडेनूच आसताली. तात्यान येवन उठयले बगर म्हाराज उठनासले. तात्यान स्वता आसन घालप आनी म्हाराजांच्या हाताक धरून व्हरून ताचेर बसोवप अशें सदांच चलतालें. चिलीम पसून तात्याच भरून दिताले.

रामनमीचे जात्रे वेळार म्हणल्यार खुद्द रामनमीच दिसा दोन व्हड निशाणांची आगळी मिरवणूक काडून मशिदींत वताले. थंय तीं दोन निशाणां दोन तोंकांक बांदताले. तांचे मदलें एक निशाण रा. शंकरराव रघुनाथ देशपांडे म्हणल्यारूच नानासाहेब निमोणकर हांचे कडल्यान येतालें जाल्यार दुसरें नगरचे दामूशेट कांसार हांचे कडल्यान येतालें. नानासाहेब निमोणकर हे निमोणचे

देशपांडे आसले. निमोण हो गांव संगमनेर म्हालांत आसा. त्या म्हालांत नानासाहेब म्हणल्यार एक फुडारी आशिल्ले. ते खातीर सरकारान तांकां मानद न्यायदंडाधिकारी म्हूण नियुक्त केल्ले. कितलीशींच वर्सां तें काम तांणी केलें. अखेरेक म्हातारपणाक लागून तांणी तें काम सोडलें. तांचो चुलतो थंयच रावतालो. तोय केन्ना केन्ना येतालो. थंय चुलत्यागेर येतकच तांच्याच सांगण्या वयल्यान ते म्हाराजांच्या दर्शनाक येताले. हळू हळू तांची म्हाराजांचेर श्रद्धा वाडत गेली आनी अखेरचीं तीन वर्सां तांणी म्हाराजांचे अखंड सेवेंतूच घालयलीं. फकत न्हावप धुवप हे सारक्या दीसपट्ट्या कामां पुरतेच ते घरा वताले आनी हेर सगलो वेळ म्हाराजांचे सेवेंतूच रावताले. साठ वर्सां पुराय जाल्लीं तरीय म्हाराजांची सेवा करतना केन्नाच आळस आयलोना वा सुसेग घेवपाचो विचार तांच्या मनांत आयलोना. महाराज तांकां 'काका' म्हूण उलो मारताले. म्हाराजां फाटल्यान तेय चड दीस रावलेनात. रोखडेच म्हाराजांनी तांकांय आपल्या चरणां कडेन व्हेले. म्हाराजांचे कृपेन तांकां सुखान मरण आयलें. निमाणे तीन दीस तांकां जंय थंय फकत म्हाराजूच दिसताले. जो लागीं येतालो ताका ते साईबाबा (म्हाराजांक 'बाबा' म्हणटाले अशें वयर सांगलांच) म्हणटाले. आपले घरकान्नीक पसून "येयात साईबाबा" अशेंच म्हणपाक लागले. तांकां कसलो तरी भास जाला अशें तिका दिशिल्ल्यान तिणें तांकां 'आपूण बाबा न्हय, तुमची घरकान्न' अशें सांगलें. ताचेर तांणी, "तुज्यांत कोण, बाबाच आसा, तूंय बाबाच" अशें म्हणलें. अशे तरेन म्हाराजांच्या अखंड स्मरणांतूच तांचो अंत जालो.

रामनमी वेळार दुसरें निशाण **दामोदर** सावळाराम म्हणल्यारूच दामूशेट कांसार हांचे कडल्यान येता हें वयर सांगिल्लेंच आसा. ह्या दामोदराक दोगी घरकान्नी आसल्यो. मात एकलेकूय चलोभुरगो नासलो. ताका लागून ते सदांच दुख्खी खंती आसताले. एकदां माधवराव देशपांडे हांचो मांव **गोविंदराव** सापकर हांणी तांकां हांगा येवन म्हाराजांचो आशिर्वाद घेवचो अशें सुचयलें. ते प्रमाण ते आयले. म्हाराजांनी आशिर्वाद दिलो. त्या आशिर्वादान तांगेर पूत जालो. अर्थांत म्हाराजांचेर तांची श्रद्धा बसली. तेन्नाच्यान रामनमीक नवीन निशाण हाडप तशेंच थंय फकीर जमिल्ले आसल्यार तांकां सगल्यांक जेवपाक वाडप हो नेम

१३

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ उपोद्धात ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 तांणी धरलो. तो नेम अजुनूय चालू आसा.
 रामनमीची जात्रा सुरू जावचे आदीं कांय वर्सा म्हाराजांनी आपल्या एका भक्ताक आपोवन हाडिल्लो. तो भक्त म्हणल्यार
 रा. **नारायण गोविंद** म्हणल्यारूच **नानासाहेब** चांदोरकर. ते कल्याण वाठारांत रावपी. त्या वेळार ते नगरच्या जिल्ल्याधिकाऱ्याचे
 सचीव आसले. एका दिसा तांकां थंयचो कुलकर्णी **केशव** अनंत म्हणल्यारूच **आप्पा** हांणी, “म्हाराजांनी तुमकां आपयल्यात”
 असो रकाद दिलो. नानासाहेबांक आप्पाचें तें सांगणें सुरवातीक खरेंच दिसलेंना. तांणी तांकां, “बेठेंच म्हाराजांचें नांव कित्याक
 सांगता? म्हजे कडेन तुजें कसलेंय काम आसत जाल्यार सांग” अशें म्हणलें. ताचेर आप्पाण तांकां म्हाराजांनी खरेपणींच
 आपयल्यात अशें सांगलें. ताका लागून नानासाहेब म्हाराजांच्या दर्शनाक आयले आनी रोखडीच तांची तांचेर श्रद्धा बसली. उपरांत
 ते सेगीत थंय येवन म्हाराजांच्या बोधामृताचो लाभ घेवपाक लागले. म्हाराजां कडेन तांच्यो वरांची वरां बसका जाताल्यो.
 “तद्विद्धि प्रणिपातेन परिप्रश्नेन सेवया । उपदेक्ष्यंति तेऽज्ञानं ज्ञानिनस्तत्त्वदर्शिनः॥” हे श्रीभगवद् उक्ती प्रमाण नानासाहेबांची
 प्रणिपात, परिप्रश्न आनी सेवा आसताली आनी म्हाराज तांकां उपदेश करताले. एकदां म्हाराजांनी ह्या श्लोकाचें वरभर विवेचन
 केल्लें. त्या विवेचना वयल्यान म्हाराजांक संस्कृत भास बेसबरी कळटा हाचे विशीं नानासाहेबाची खात्री जाल्ली. नानासाहेबान
 तळमळीन आनी उत्तम तरेन म्हाराजांची सेवा केली. तातूंत चड करून दोन गजालीं खातीर ते म्हाराजांच्या भक्तांचे सदांच यादींत
 उरतले. एक म्हणल्यार म्हाराजांची पोरणी मशीद मोडून तांणी परत बांदली आनी तिचो आकारूय वाडयलो. हें काम करून
 घेवपाक नानासाहेबा कडेन जाय तितलो वेळ नासलो. ताका लागून तांणी नानासाहेब निमोणकर हांकां तिचेर देखरेख करपाची
 विनवणी केली आनी तिका मान दिवन निमोणकरांनीय तें काम खोसयेन आनी उत्तम तरेन केलें. म्हाळसापतीचे मध्यस्तीन तांणी
 म्हाराजां कडल्यान मशीद बांदपाक मान्यताय मेळोवन घेतली. तरीय आसतना म्हाराज वेळावेळार थंय येवन तें काम मोडून
 उडयताले तशेंच व्हड व्हड फातर आनी हेर साहित्य आपल्या हातांनी भिरकटावन मारताले. उपरांत तें काम परत सुरू जातालें.
 ॥ श्रीसाईसच्चरीत ॥ १४ ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ उपोद्घात ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 जाली. मुखार तीन वर्सा उपरांत म्हाराजांनी ह्या लेखका कडल्यान आनीक एक घर बांदून घेतलें. तशेंच, उपरांत नागपूरचे गिरेस्त
गोपाळराव म्हणल्यारूच **बापुसाहेब** बुटी हांचे कडल्यान आनीक एक घर बांदून घेतलें. हें घर व्हड आकाराचें आनी पुरायेन
 फातरांनी बांदिल्लें गडगंज अशें आसलें. ताका खर्चूय बरोच आयलो. शिरडीच्या वाठारांत वा संपूर्ण म्हालांत इतलें व्हड घर
 आसत अशें दिसना. ह्याच घरांत म्हाराजांची समाधी आसा.
 रोखडेंच शिरडीक संस्थानाचें रूप येवपाक लागलें. म्हाराजांची आरती जावंक लागली आनी आरतीच्या वेळार तरंगां,
 चंवऱ्यो, अब्दागिरां म्हाराजांचेर दिसपाक लागलीं. म्हाराज चावडेंत वतना घोडो, पालखी, अब्दागिरां, भजनकार मंडळी हांच्या
 सांगातान शाही पद्दतीन वाजयत गाजयत वचपाक लागले. हारशे, झुंबरां, फोटे अश्या साहित्यान चावडी सजपाक लागली.
 चावडेक आनी मशिदिकूय लादयो घाल्यो. ह्या सगल्यांचें श्रय चड करून स. **सुंदराबाई** क्षिरसागर म्हणल्यारूच **राधाकृष्णाआई**
 हांकां वता. तांचे कडेन धन नासलेंच, पूण आपलें तन आनी मन तांणी पुरायेन म्हाराजांच्या चरणांचेर ओंपिल्लें. तशेंच वेगळ्यावेगळ्या
 भक्तां कडल्यान तांणी वेगळ्यावेगळ्यो वस्तू हाडून शिरडी संस्थानाची सोबाय वाडयिल्ली. मात दुर्दैवान तांचो अवतार सामको
 उणो म्हणल्यार पिरायेच्या ३५ व्या वर्साच सोंपलो ! त्यो थंय आठ-णव वर्सां आसल्यो. पूण तितल्याच काळांत तांणी जें कार्य
 केलें तें दुसऱ्या कोणाकूय पंचवीस वर्सां मदीं लेगीत करप शक्य जायत आसलें काय कितें हाचे विशीं दुबाव मारता. हे आईक
 लागुनूच चावडेर राती वेळार म्हाराजांची शेजारती आनी फांतोडेर कांकड आरती सुरू जाली. म्हाराज सुरवातीच्या काळांत स्वताची
 पुजा लेगीत करपाक दिनासले. पयली पुजा तांणी म्हाळसापती कडल्यान घेतली. उपरांत कांय दिसांनी निमगांवचे **सीताराम** डेंगळे
 पुजा करपाक आयले तेन्ना म्हाराज तांचेर तिडकले. पूण अखेरेंक तांकां पुजा करपाक दिली. उपरांत कांय दिसांनी नानासाहेब
 चांदोरकराचो धाकलो पूत **महादेव** म्हणल्यारूच **बापू** हाका खोसयेन पुजा करपाक दिली. ताचे उपरांत सगल्यांकूच पुजा करपाक
 मेकळीक मेळ्ळी. पूण त्या वेळार म्हाराज आपली आरती करपाक दिनासले. कांय दिसां उपरांत पयली आरत करपाचो मान
 ॥ श्रीसाईसच्चरीत ॥ १७

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ उपोद्धात ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

लक्ष्मण कृष्णाजी म्हणल्यारूच **तात्यासाहेब** नूलकर हांकां मेळ्ळो. ते पंढरपूरचे दिवाणी न्यायाधीश आसले आनी दुयेंत पडिल्ल्यान रजा घेवन हांगा आयिल्ले. पूण मनांत मात, आतां नोकरी सोडून उरिल्ली जीण म्हाराजांच्या पांयां कडेन घालोवप हीच इत्सा आसली. अखेरेक तशेंच घडलें.

राधाकृष्णाआई स्वता सगल्या तरांची सेवा करताल्यो. त्यो दीसपट्ट्यो दोन फावट म्हाराजांची येवपा वचपाची वाट झाडून निवळ करताल्यो. अर्थांत थंयची सगली हळशीक स्वता काडटाल्यो. हो क्रम तांचे आदीं बाळाजी पाटील नेवासकर हांणी सुरू केल्लो. पुरायेन विरक्त असो हो भक्त संवसाराचेर उदक सोडून हांगा येवन राविल्लो. तांकां परत व्हरपा खातीर म्हूण जायते लोक आयले, पूण ते गेलेनात. ते सदांच रस्ते सान्न मारून नितळ करप, मशीद निवळ करप हे सारकीं कामां करताले. म्हाराजांचें पयसुल्ल्यानूच दर्शन घेताले. लागीं येनासले. उदक पियेताले तेंय म्हाराजांचें पांयांचें तीर्थ नाजाल्यार न्हावप जातालें तेन्ना म्हाराजांच्या आंगा वयल्यान पडिल्लें उदक वा म्हाराजांनी पियेवन उरिल्लें उश्टें उदक ते पियेताले. शेताचें उत्पन्न आयलें म्हणटकच सगलें व्हरून म्हाराजां कडेन दिताले आनी तातूंतल्यान म्हाराज दितात तितलें घेताले. अर्थांत, म्हाराज सगलेंच परतें दिताले. अशे तरेन दोन वर्सां थंय रावले उपरांत म्हाराजांनी बाळाजी पाटलाक ताच्या घरा वचपाविशीं आज्ञा केली. ते प्रमाण ते गेले. तरीय आसतना सेगीत दर्शनाक येताले आनी आपली सगली येणावळ म्हाराजांक ओंपताले. मुखार कांय वर्सांनी तांकां मरण आयलें.

राधाकृष्णाआई स्वता सगल्या तरांची सेवा करताल्यो, इतलेंच न्हय तर त्यो म्हाराजांच्या भोवतेक भक्तां कडल्यान म्हाराजांची सेवा करून घेताल्यो. त्यो वेगळींवेगळीं कामां करताल्यो आनी तातूंत सगल्यांक वांटेकार करून घेताल्यो. भक्तूय तातूंत मोगान आनी खोसयेन वांटेकार जाताले. तांचे मदीं सगल्या दर्ज्यांचे दादले आनी बायलोय आसताल्यो. माती -फातर हाडप, रस्ते नितळ करप, फोंडकुलां मारप आनी भरप, झाडां रोवप, लांकडां फोडप, दिवे -झुंबर पुसप -निवळ करप, मशीद धुवप

॥ श्रीसाईसच्चरीत ॥ १८

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ उपोद्धात ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

-रंगोवप, कागदाचीं फुलां करप, चंवरी -माचूल, अब्दागीर -निशाण धरप, निशाणां शिवप हे सारकीं जायतीं कामां व्हड व्हड मनीस आनी गिरेस्त घराण्यांतल्यो अस्तुत्यो पसून व्हड खोसयेन करताल्यो आनी आपल्याक ही सेवा करपाची संद मेळ्ळी म्हूण धादोशी जाताल्यो.

म्हाराजांचो नित्यक्रम खरपणान पाळप जातालें. फांतोडेर उठून ते धुनी लागीं बसताले. उपरांत कांय वेळान दीसपट्टे विधी जातकच कांय खीण ध्यानस्थ बसताले. तितल्या वेळांत **भागोजी** शिंदे ह्या नांवाचो मनीस येवन म्हाराजांच्या उजव्या हाताक पटे आसताले ते सोडोवप, हात पोशेवप आनी पुराय आंग चेपप, उपरांत चिलीम भरून ती पेटोवप आनी म्हाराजांक ओडपाक दिवप बी असलीं कामां करतालो. ही चिलीम उपरांत म्हाराज ताका ओडपाक दिताले. अशें पांच-स फावटीं जातकूच भागोजीन वचपाचें. ह्या भागोजीक महारोग जाल्लो. तरीय म्हाराजांक केन्नाच ताची वीट दिसली ना वा तांणी ताका पयस केलोना. भागोजी गेले उपरांत म्हाराज कांय वेळ बसताले. त्या वेळांत भक्तमंडळी येवन तांची सेवा करताली, उपरांत म्हाराज तोंड धुवपाक उठ्टाले. म्हाराजांचें तोंड धुवप पळोवपा सारकें आसतालें. हातांचेर, पांयांचेर, तोंडाचेर, कानांचेर भरपूर उदक घालून ते भाग नाजूकपणान घांसून पुसून नितळ निवळ करताले.

श्री एकनाथ म्हाराजांनी वर्णन केल्ले प्रमाण **“रोम रगडतील संपूर्ण । यालागी न करी अंगमर्दन । एवं स्वदेहाचें देहपण । भूतहिंसेभेणें अहंत्वा नाणी।”** (ए. भा. अं. ३ ओवी ४५८) असोच प्रकार न्हावपाच्या वेळार घडटालो. तोंड धुवन जातकच म्हाराज गांवांत भिक्षा मागपाक वताले. भिक्षे खातीर ज्युस्त पांच सुवातांचेर वचून एके कडेन उबे रावताले. भाकरी आनी तोंडाक लावपाक जें कितें मेळटालें तें घेताले, आनी उपरांत मशिदींत आयले म्हणटकूच तातूंतलें थोडेंशें खाताले. खातकूच थोडो वेळ बसताले. त्या वेळार बरेच भक्त थंय जमताले आनी म्हाराज तांकां काणयांच्या रुपान बोध करताले. केन्ना केन्ना ह्याच बसकांच्या वेळार केळीं, पेरां, आंबे विकत घेवन म्हाराज त्या लोकांक वांट्टाले. बऱ्याच फावटीं आपल्या हातांनी केळीं सोलून,

॥ श्रीसाईसच्चरीत ॥ १९ ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ उपोद्धात ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

यो वा अनंतस्य गुणानंताननुक्रमिष्यन् स तु बालबुद्धिः । रजांसि भूमेर्गणयेत्कथंचित्कालेन नैवाखिलशक्तिधाम्नः ॥

अशें आसलें तरीय शक्य जातात तितल्यो तरी म्हाराजांच्यो लिला लिखीत रुपांत आयल्यो जाल्यार तांचो सगल्यांकूच लाभ जातलो अशी पुराय खात्री आसा. असो संग्रह म्हजे इश्ट **गोविंद** रघुनाथ म्हणल्यारूच **अण्णासाहेब** दाभोलकर हांणी केल्लो आसा. तातूंतलो बरोचसो वांटो तांणी ओंवयांच्या रुपांत बरयलां. ह्या ओंवयांच्या रुपांतल्या ग्रंथाचो आरंभ म्हाराज देहरूपान आसतना प्रत्यक्ष तांचेच आज्ञेन जाल्लो. आतां मेरेन ताचे ३५ अध्याय बरोवन तयार आसात. ग्रंथ भोव म्होंवाळ आनी भक्तीपूर्ण असो जाल्लो आसा आनी तो भक्तांकूच न्हय जाल्यार हेर वाचप्यांकूय हिताचो थारतलो हाचे विशीं कसलोच दुबाव ना. हातूंतल्यो ओंवयो एकनाथ म्हाराजांच्या ओंवयांचे धरतेर आशिल्ल्यान ग्रंथ वाचतना नाथम्हाराजांचे वाणयेचें परत परत स्मरण जाता. थोडे भितर, हो ग्रंथ **श्रीसाईनाथ म्हाराजांच्या** प्रसादाचें फळ, ही गवाय पावला पावलाचेर मेळटा.

ह्या ग्रंथाचे पुण्यायेन म्हाराजांच्या भक्तांक आनी हेर भावीक वाचप्यांक उपाट खोस आनी बोध मेळूं आनी तातूंतल्यान तांची म्हाराजां विशींची श्रद्धा आनी भक्ती चडांत चड वाडूं अशी म्हाराजांच्या चरणां कडेन प्रार्थना करून ही प्रस्तावना सोंपयतां.

बाबांचें एक बाळक

हरी सीताराम दीक्षित

॥ श्रीसाईसच्चरीत ॥ ११ ॥